

RAFAEL GRASA

Més Nacions Unides

Els analistes de les relacions internacionals han parlat durant anys de les Nacions Unides com d'una organització en crisi gairebé des de la seva creació. Primer, per l'impacte negatiu de la guerra freda en la dinàmica del manteniment de la pau i la seguretat internacionals, que ha convertit el poder de veto dels membres permanents no en un instrument de recerca de consens sinó d'enfrontament constant i d'inacció del Consell de Seguretat, la qual cosa obliga a cercar procediments no previstos a la Carta, com les operacions de manteniment de la pau (els "cascs blaus"). Segon, per l'impacte de la descolonització en l'Assemblea General, que es "desoccidentalitzà" i passà a estar majoritàriament formada per estats del Tercer Món, i la posterior dinàmica d'enfrontament Nord-Sud. I tercer, ja durant els vuitanta, i en virtut del balanç general de la seva actuació, amb una combinació de crisi financera i pressupostària (encara no resolta plenament), crisi d'objectius i missions i crisi política. La fi de la guerra freda veié, però, un ressorgiment de l'organització, en particular fins 1994/95: solució de conflictes regionals persistents; allau d'operacions de manteniment de la pau, cimera mundial temàtica (població, medi ambient, desenvolupament, situació de la dona, drets humans...). Tanmateix, la mala relació entre Boutros Boutros Ghali i els EUA, la persistència de la crisi organitzativa i financera, o el progressiu bandejament de l'organització en la gestió de conflictes bèl·lics (que culminà amb la intervenció a Kosovo: il·legal, en termes de dret internacional; i poc respectuosa amb el Consell, atès que les solucions es buscaren inicialment al G-7 i al Grup de Contacte).

L'actual secretari general, Kofi Annan, una persona que coneix l'organització per dintre des de fa dècades i amb la confiança inicial dels EUA, malda, amb força èxit –Kosovo a part–, per aconseguir un autèntic ressorgiment. Primer fou la reforma organitzativa i l'estalvi. I ara, la proposta d'una renovació en profunditat. La cimera que acaba de concloure, i l'Assemblea General Ordinària que també s'anomena del Mil·lenni, ha estat la presentació en societat de la proposta. Que hagi significat la cimera més important de la història, perquè ha reunit 150 estadistes i mandataris, no és la qüestió més important. Fins i tot es pot deixar en un segon terme l'ambiciós pla presentat pel secretari general, incorporat a la declaració final aprovada per unanimitat: tres eixos

d'actuació cap a fora, desenvolupament (eradicar la pobresa), seguretat (eliminar la por) i el medi ambient (assegurar la sostenibilitat) i un pla de renovació de l'organització, amb un informe paral·lel sobre les operacions de manteniment de la pau. El més important a més de l'impacte mediàtic, és que la proposta s'articula al voltant de dues idees enormement transcendents que, almenys retòricament, han estat acceptades:

a) La necessitat d'incrementar el paper, les funcions i l'eficàcia de les Nacions Unides. El gran missatge de la cimera ha estat: "necessitem més Nacions Unides, no menys". I això no serà fàcil, atès el prestigi devaluat de l'organització i el fet que molts dels seus principalíssims actors, els estats més importants, miren cap a un altre cantó tot dient "no és problema meu que no ho faci". N'hi ha prou amb llegir el discurs de Clinton, que s'oblidà de dir si pensava pagar el seu deute i permetre que l'ONU surti de la fallida tècnica. Més Nacions Unides, un diagnòstic impecable, significa accentuar el paper de l'organització, cedir-li sobirania (compartir-la almenys) i restablir un cert consens entre l'òrgan general i universal, l'assemblea (que hauria d'establir els acords i sobreentesos) i l'òrgan amb poder vinculant (en termes de seguretat), el Consell.

b) La necessitat d'incorporar als objectius i tasques de l'organització actors privats, empreses, organitzacions no governamentals, centres de recerca... Ja no es tracta només de la Fundació Turner, ara es busca l'associació directa d'empreses, consultores, etcètera. I això tampoc serà fàcil.

En suma, les bases d'una organització per al mil·lenni de la globalització, i també de la lluita contra l'exclusió. Hi ha, tanmateix, un però: la viabilitat, la implementació. Aquí hi ha dubtes raonables. Per dir-ho curt i ras, la credibilitat depèn, per dir-ho amb la frase punyent de *The Economist* (9 de setembre): han parlat de coses admirables, meravelloses; el proper pas és justament fer-les.

Arribats en aquest punt, cal recordar al secretari general que també ell té responsabilitats, i possibilitats, el seu prestigi s'ha incrementat arran de la cimera i cal que l'empri: tan important és recordar que no és ell qui mana, acostumats al significat de secretari general a la vida interna, com recordar-li que la seva autoritat significa poder.

Professor de Relacions Internacionals de la Universitat Autònoma de Barcelona